

Naturstyrelsen

Naturmål for Runkenbjerg

Dato for udarbejdelse: 21/10 2026

Dato for gennemgang med forpagter: **xx/xx 20xx**

Evt. Revision: **version x, revideret d xx/xx 20xx**

Formål med dokumentet ”Naturmål”

Formålet med forvaltning af arealet er at fremme og udvikle naturværdien og biodiversiteten, samtidig med at friluftslivets muligheder sikres, samt at landskabselementer og kulturhistorie bevares.

Naturmål:

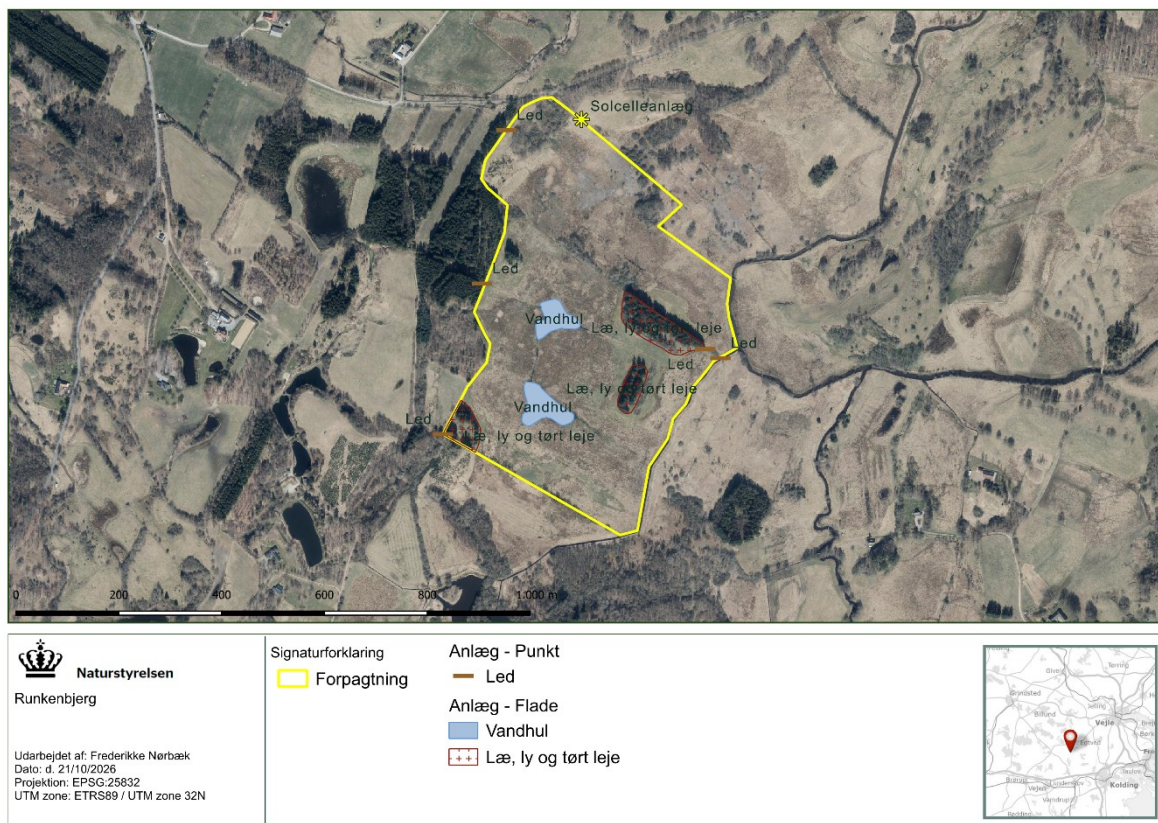
- udarbejdes med henblik på at styrke dialogen mellem Naturstyrelsen og arealets forpagter/dyreholder.
- beskriver hvad forpagterens/dyreholderens indsats skal bidrage til, således at forpagter/dyreholder får indsigt i det konkrete formål med forvaltningen af arealet og derved aktivt kan bidrage til at fremme arealets naturværdier.
- tager udgangspunkt i de relevante planer for området herunder driftsplaner, Natura 2000-plejeplaner og fredningskendelser.

Lokalitet

Arealet ved Runkenbjerg er 28,4 ha og beliggende i Vejle Ådal mellem Randbøldal og Egtved. Forpagtningen inkluderer dele af markblok-nr. 517167-54.

En del af området er §3-beskyttet eng, mose og overdrev. Hele området er udpeget som kulturarvsareal. Området rummer en tæt koncentration af mesolitiske bopladser, hvor der enkelte steder er foretaget usagkyndige udgravninger. Hele området er desuden omfattet af arealfredningen Vejle Ådal. Der løber en offentlig sti igennem arealet.

Arealet er indtegnet på nedenstående oversigtskort.

Formålet med naturforvaltningen på arealet

Målet for arealerne er at fremme biodiversiteten og skabe levesteder for dyr og planter. Runkenbjerg er en del af arealerne i Vejle Ådal og er derfor underlagt målsætning om, at det er landskabselementerne, som skal prioriteres højest. Landskabets særlige karakterer med bakker, skrænter og vandløb vægtes højt.

Græsningen skal forhindre tilgroning med høje urter, græs og vedplanter og skabe større variation til fordel for sjældne lyskrævende arter. Dette giver også en mulighed for udvikling af en rig blomsterflora til fordel for flere insektarter.

Arealerne må gerne udvikle sig med områder med blomstrende urter, øer med buske og krat og solitære træer, spredt ud over de lysåbne arealer. Dette vil bidrage til større variation på arealerne.

Dyrenes bevægelse og tråd vil bidrage til spredning og spiring af plantearterne i området, hvilket vil højne naturværdierne.

Tilstand

Der er registreret §3-beskyttet overdrev, mose og eng på arealerne ved Runkenbjerg.

Overdrevet ligger på en sydøst vendt skråning. Her er registreret flere overdrevarsarter men arealet er truet af tilgroning med græs, høje urter og gyvel. En lang græsningssæson vil bidrage til at holde vegetationen nede og sikre flere lyskrævende og lavt voksende urter.

Den lavereliggende eng- og mosenatur er veludviklet med åbne lavt voksende pletter med mange stjernearter. Der er imidlertid også områder med rørgræs og opvækst af grå-pil.

De naturlige hydrologiske forhold er også med til at holde området lysåbent.

Der er registreret invasive arter pletvist på arealerne. Der er tale om glansbladet hæg og rynket rose.

Særlige forhold

Der løber en offentlig sti tværs igennem arealet til udsigtspunktet på Runkenbjerg. Ruten er velbesøgt.

Fokusarter og/eller struktur

Høj græsvegetation og opvækst af pil – til dels negativ struktur

Artsrig fugtigbundsvegetation – positiv struktur

Vedplanter påvirket af bid – positiv struktur

Beskyttelse, arealudpegning og registreringer

Lokalitet	Naturværdi	International beskyttelse	National beskyttelse (NBL §3, fortidsminder mm.)	Fredning og/eller reservat
Runkenbjerg	Lokal bioscore: 3-6	Natura 2000: Ikke Natura 2000-område	§3-beskyttede naturtyper: Overdrev, mose, eng	Arealfredning Vejle Ådal
	HNV: 3-7	Bilag II og IV: Stor vandsalamander	Fortidsminder: Jorddige	

Driftshistorie

I august til oktober 2017 gennemførte Naturstyrelsen et lavbundsprojekt ved Runkenbjerg. Projektets overordnede formål var en reduktion af udledning af drivhusgasser fra kulstofrige lavbundsjorder ved ophør af dyrkning og sløjfning af dræn og grøfter, hvorefter der ville opstå naturlige hydrauliske forhold i projektområdet. Projektet er det første lavbundsprojekt, som er realiseret i Danmark. Indtil 2017 har hele den sydlige del af området været omdriftsjord.

Naturstyrelsen erhvervede jorden i projektet i 2019 med formålet om at skabe et større sammenhængende areal, hvorpå der kan foretages en samlet naturpleje ved afgræsning. Hele arealet har været afgræsset siden 2020.

Forvaltningstiltag (indtastes i forpagtningsdatabase)

Lokalitet	Græsnings-tryk SK/ha	Dyre-racer	Tilskuds-fordring ja/nej - lokalitet	Tidspunkt for indsats ved udbinding brug: sommer, vinter, helårsgræsning	Andre indsatser brand, rydning, slæt, vandstandsforhold
Runkenbjerg	0,5-1,0	Lette ekstensive kvægracer	Nej	Tilnærmet helårsgræsning – se kontrakt	Ingen

Planteliste - indikator for naturtilstand

Disse arter, som indikerer god naturtilstand på lysåbne naturtyper, er fundet på arealet (arter med score mellem 4 og 7). Derudover findes følgende invasive og/eller problemarter (score -1).

Se appendiks 1 i Fredshavn et al (2012). Naturstyrelsens registreringsprojekt 2011-13.

<https://mst.dk/media/114434/tekniskanvisningtilfeltregistrering.pdf> og

Fredshavn, J.R. & Ejrnæs, R. (2007). Beregning af naturtilstand.

https://www.dmu.dk/Pub/FR599_2udgave.pdf

Art	Score
Hedelyng	4
Sand-star	4
Pille-star	4
Gul snerre	4
Blåmunke	4
Blåhat	4
Almindelig kællingetand	4
Mark-frytle	4
Håret høgeurt	4
Almindelig pimpinelle	4
Græsbladet fladstjerne	4
Angelik	4
Vellugtende gulaks	4
Stjerne-star	4
Almindelig star	4
Hare-star	4
Hirse-star	4
Top-star	4
Næb-star	4
Kær-tidsel	4
Smalbladet mangeløv	4
Kær-dueurt	4

Art	Score
Gyvel	-1
Stor nælde	-1
Lav ranunkel	-1
Hvid-kløver	-1
Kruset skræppe	-1
Vild kørvel	-1
Almindelig rajgræs	-1
Grå-pil	-1
Burre-snerre	-1
Ager-tidsel	-1
Glansbladet hæg	-1
Rynket rose	-1
Almindelig rapgræs	-1

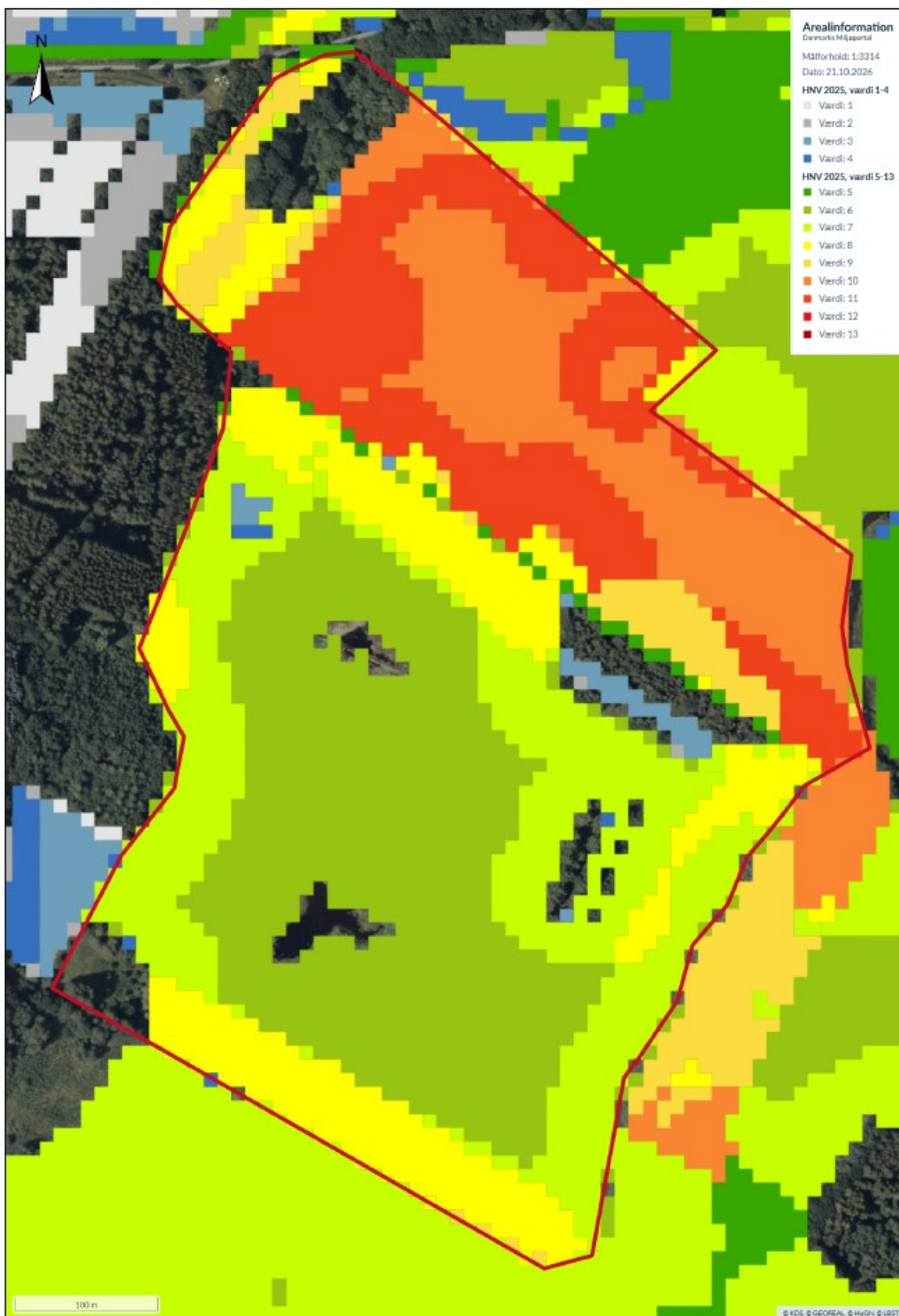
Er der nye trusler eller problematikker identificeret?	<i>Ja/nej</i>	<i>Beskriv</i>
HNV eller bioscore stabil eller forbedret?	<i>Ja/nej</i>	
Hvis Natura 2000, er naturtilstanden jfr. NOVANA afrapporteringen forbedret?	<i>Hvis relevant</i>	
Skal arealets målsætning eller virkemidler revideres?	<i>Ja/nej</i>	
Er nye sjældne eller beskyttede arter registreret på arealet?	<i>Ja/nej</i>	<i>Hvis ja hvilke</i>
I hvilket omfang er indikatorer for god naturtilstand tilstede?	<i>Eksempelvis bar jord, tuer, mos, krat, naturlig hydrologi mv.</i>	
Er forvaltningstiltag beskrevet i naturmål revideret efter udbudsrunderen?	<i>Ja/nej</i>	
Andet		

Bilag

Kort

Kort 1. Beskyttet natur

Kort 2. HNV-score

